

Popelnice Evropy: legalizace dovozu odpadků

V únoru bude Poslanecká sněmovna hlasovat o návrhu změnit zákon o odpadech tak, aby se dovoz odpadků stal legálním. Informační list Hnutí DUHA shrnuje důvody, proč by poslanci měli tento nápad rozhodně zamítnout.

Navržená změna zákona

Zákon o odpadech zakazuje dovážet do České republiky odpadky: „Dovoz odpadů za účelem odstranění je zakázán“ [1]. Podle navrhované novely, kterou poslanci nyní projednávají, by tento zákaz měl platit i nadále. Přidat mají dvě nové výjimky: pokud se k nám vrací vyvezené domácí odpady nebo pokud jde o výpomoc v případě katastrof.

Ale pozměňovací návrh, který poslanci budou také projednávat, navrhuje, aby dovoz odpadků dostal zelenou [2]. Stačí, když dovozce úřady přesvědčí, že splní několik vágně popsaných podmínek, které lze vykládat prakticky libovolně (*„v zájmu šetrnosti k přírodním zdrojům, z důvodu ochrany životního prostředí*

a ochrany zdraví...s ohledem na jejich energetické a materiálové zhodnocení“). Jediným skutečným omezením by byla povinnost získat povolení ministerstva životního prostředí. Snadno se tak může stát, že za rok nebo dva se k nám bude ve velkém dovážet komunální odpad z měst například v Německu či Rakousku k pálení v českých spalovnách.

Důvody k zamítnutí

Každá země by měla nést odpovědnost za své odpady: to je jeden z hlavních principů ekologické legislativy. Ani Česká republika by neměla být odpadkovým košem sousedních zemí.

Dovoz odpadků přitom znamená větší znečištění toxickými látkami především v okolí spaloven a dalších zařízení, kde se budou pálit. Česká republika se bude muset postarat také o toxický popílek a strusku ze spaloven, které se musí ukládat na speciálně zabezpečené skládky. Obsahují totiž množství

dioxinů a dalších nebezpečných látek. Z každé tuny spáleného komunálního odpadu vzniká asi 300 kilogramů toxického odpadu [3].

Domácí provozovatelé spaloven nebo dokonce elektráren na tomto obchodu výborně vydělají. Obětí se ale stanou obyvatelé okolních měst a obcí, kteří budou vystaveni zdraví škodlivému znečištění. Hnutí DUHA proto považuje tento návrh za naprosto nepřijatelný.

Zákaz dovozu a evropské směrnice

Není ale zákaz dovozu odpadků na skládky a do spaloven v rozporu s evropskými směrnici? Není. EU svým členským státům v takových omezeních nebrání.

Už jedenáct let platí v Evropské unii pravidlo, že *"členské státy mohou přijmout opatření v souladu se Smlouvou obecně zakázat nebo částečně zakázat pohyb odpadů"* [4].

Právo zakázat dovoz či vývoz se vztahuje jen na obchod s odpadem za účelem odstranění, tedy spálení nebo skládkování. Navržená změna zákona ale ve vágně formulovaných podmínkách odkazuje na tzv. energetické využití – tedy spálení ve spalovně, jež zároveň vyrábí teplo, nebo v elektrárně či cementárně. Ani to však není překážkou zákazu.

Evropský soudní dvůr totiž rozhodl, že vedlejší výroba energie nic nemění na tom, že pravým účelem pálení je také v tomto případě zbavit se odpadu: *"jsou-li odpady určeny ke spálení v zařízení, které zpracovávají odpady za účelem jejich odstranění, nelze takový úkon považovat za úkon, jehož hlavním cílem je využití těchto odpadů, a to ani tehdy, pokud během jejich spalování dochází k využití všeho nebo jen části tepla vyprodukovaného tímto spálením...pokud využití tepla produkovaného spálením představuje pouze sekundární efekt úkonu, jehož hlavním cílem je odstranění odpadů, nelze pochybovat o tom, že takový úkon je stále kvalifikován jako odstranění, nikoli využití."* [5] Jinými slovy: pálení odpadu je v první řadě pálení odpadu, až potom výroba tepla. Proto každý stát má právo takový dovoz odpadků zakázat.

Podnik exposlance Drdy?

Podobný návrh neleží v Poslanecké sněmovně poprvé. Parlament o velmi podobném bodu hlasoval už v listopadu 1999. Tehdy s ním přišel tehdejší poslanec ODS a zároveň před-

seda představenstva liberecké spalovny odpadu Jiří Drda.

Spalovna v Liberci se už řadu let potýká s finančními problémy a trpí nedostatkem zakázek. Dovoz odpadu z nedalekého Německa by pro ni znamenal zajímavý obchod. Sousední německá města by také vydělala, protože by se levně zbavila obsahu svých popelnic.

Sněmovna návrh v roce 1999 zamítla drtivou většinou hlasů: 142 proti 11. Též tentokrát s návrhem přišel Drdův stranický i krajský kolega Tomáš Hasil (ODS, Liberecký kraj).

Poznámky:

- [1] § 54, odstavec 3 zákona o odpadech
- [2] Doplnění nového písmene c) do § 54 odstavce 2 zákona o odpadech
- [3] Kropáček, I., et Smolíková, D.: Skládky a spalovny odpadu, Hnutí DUHA, Brno 2001
- [4] Rozhodnutí Rady č. 259/ 93 z 1. 2. 1993 o dohledu a kontrole pohybu odpadů v rámci, do a ven z Evropského společenství. Kapitola A, Odpady pro odstranění, Článek 4, bod 3 a)
- [5] Rozsudek Evropského soudního dvora C-458/00 ze dne 13.2.2003 ve věci Komise proti Lucembursku

Vydalo Hnutí DUHA
Ivo Kropáček, leden 2004

A› Bratislavská 31, 602 00 Brno
T› 545 214 431
F› 245 214 428
E› info@hnutiduha.cz
www.hnutiduha.cz

Hnutí DUHA je přesvědčeno, že česká veřejnost má právo na zdravější a čistější prostředí. Navrhuje proto řešení ekologických problémů, jež přinesou konkrétní prospěch pro kvalitu života každého z nás. Úspěšně prosazuje účinná a realistická opatření, která omezí znečištění vzduchu a řek i produkci odpadů, umožní zachovat pestrou krajinu, snížit kontaminaci potravin a vody toxickými látkami či předejít globálním změnám klimatu. Jeho práce zahrnuje jednání s úřady a politiky, přípravu zákonů, kontrolu průmyslových firem, rady zákazníkům a domácnostem, výzkum, vzdělávání, právní kroky i spolupráci s obcemi. Působí na celostátní, místní i mezinárodní úrovni. Je zástupcem Friends of the Earth International, největšího světového sdružení ekologických organizací, v České republice.